

דברי הכנסת

א / מושב ראשון / ישיבה א' /

ל' בשבט התשס"ט / 24 בפברואר 2009 / 1

חוברת א'

ישיבה א'

הישיבה הראשונה של הכנסת השמונה-עשרה

יום שלישי, ל' בשבט התשס"ט (24 בפברואר 2009)

ירושלים, הכנסת, שעה 16:02

תוכן העניינים

3.....	פתיחת הכנסת השמונה-עשרה
3.....	מזכיר הכנסת איל ינון:
3.....	נשיא המדינה שמעון פרס:
3.....	נאום נשיא המדינה שמעון פרס
3.....	נשיא המדינה שמעון פרס:
8.....	הצהרת אמונים של חבר הכנסת מיכאל איתן
8.....	נשיא המדינה שמעון פרס:
8.....	היו"ר מיכאל איתן:
8.....	נשיא המדינה שמעון פרס:
8.....	היו"ר מיכאל איתן:
9.....	קריאת פרק קכ"ב בתהילים וקטעים מההכרזה על הקמת מדינת ישראל
9.....	מזכיר הכנסת איל ינון:
9.....	דברי פתיחה של ממלא תפקיד יושב-ראש הכנסת מיכאל איתן
9.....	היו"ר מיכאל איתן:
14.....	מזכיר הכנסת איל ינון:
14.....	הצהרת אמונים של חברי הכנסת השמונה-עשרה
14.....	מזכיר הכנסת איל ינון:

פתיחת הכנסת השמונה-עשרה

מזכיר הכנסת איל ינון:

רבותי, נא לעמוד. כבוד הנשיא!

(חברי הכנסת מקדמים בקימה את פני נשיא המדינה.)

(תרועת חצוצרות)

מזכיר הכנסת איל ינון:

נא לשבת.

נשיא המדינה שמעון פרס:

אני מתכבד לפתוח את הישיבה הראשונה של הכנסת השמונה-עשרה היום, יום שלישי, ל" בשבט התשס"ט, 24 בפברואר 2009.

מזכיר הכנסת איל ינון:

שיר המעלות, מזמור קכ"א בתהילים, בביצוע "מקהלת מורן הצעירה – בית יצחק".

("מקהלת מורן הצעירה – בית יצחק" שרה "שיר המעלות".)

נאום נשיא המדינה שמעון פרס

נשיא המדינה שמעון פרס:

מכובדי חברי הכנסת הוותיקים והחדשים, אורחי הכנסת, קהל נכבד, אזרחיות ואזרחים יקרים, חברי הכנסת, לפני 50 שנה נבחרתי לכנסת. נכנסתי לבית הזה, כמוכם, כולי נרגש ומלא ציפיות. ומאז ועד היום אהבתי את הבית הזה. תמיד עמדה בו תסיסה ולא היה בו קמצוץ של שעמום.

את גאום הבכורה שלי נשאתי על הצורך להתכונן ל"יום סגריר". כנהוג, אחרי דיבר שר המשפטים והוא היה צריך להחמיא לי. כנראה זה היה דבר קשה, שכן המחמאה שהוא השמיע היתה ש"לחבר הכנסת החדש יש קול יפה". זאת היתה הפעם היחידה בחיי שמישהו נידב לי מחמאה כל כך מרחיקת לכת.

הבחירות האחרונות נערכו לאחר ימים סגריריים בעזה. זו היתה שעה גדולה ללכידות העם, לעמידה הנחושה של תושבי הדרום, ליכולת הבלתי רגילה של צה"ל. לב העם פעם עם חייליו, עם תושבי הדרום, עם הפצועים והמשפחות ששכלו את יקיריהן, ועם התקווה שנראה את גלעד שליט עם הוריו, נועם ואביבה, בבית, שלם ובריא.

כמו בעולם, גם אנחנו מצויים בלבו של משבר כלכלי חמור. רבבות איבדו את מקום עבודתם. אני חושב שהיום כולנו נושאים את עינינו לראות אם אפשר למצוא פתרון ל"פרי הגליל". רבים מתקשים לסיים את החודש ודרושה סולידריות חברתית, דוגמת הסולידריות הלאומית שהתגלתה ב"עופרת יצוקה". עלינו לחפש פתרונות מקוריים לצאת מהמשבר, לעבד במהירות תוכנית לפיתוח מדעי וטכנולוגי שתיצור מקומות עבודה חדשים. אין לנו זמן, ואין לדחות את הסיוע לחלשים, לזקנים, לילדים. עלינו לעשות זאת מייד, גם כאשר קיימים סיכונים כבדים, כמו ההתחמשות האירנית ואיומי הטרור בצפון ובדרום.

בכנסת שנבחרה יש 12 מפלגות, אבל אין פירושו של דבר שאנחנו מוכרחים להיות עם מפולג.

חברי הכנסת, ישראל של היום מציבה לפנינו לפחות ארבעה מבחנים חשובים: לסיים את המשא-ומתן עם הפלסטינים – אפשר בקדנציה הזאת; להעמיד את עתידו של הדור הצעיר בראש דאגת העם; למדע את מדינת ישראל בדרגה גבוהה מזו של היום; להציב את ישראל כמדינה נאורה, שוחרת שלום וצודקת חברתית.

הסעיף הראשון: מחמשת הסכסוכים שידענו, שניים הסתיימו בהסכמי שלום, עם מצרים וירדן. אחד, עם לבנון, הוסדר טריטוריאלי. לגבי הסכסוך המורכב ביותר, זה עם הפלסטינים, הממשלה התחילה במשא-ומתן. מנהיגים ערבים נכבדים אמרו לי שהסכם שלום עם הפלסטינים ייחשב שלום אזורי כולל עם ישראל. השלום ייצור מצב כלכלי חדש לנו ולשכנינו, ויאפשר גישור על הפערים החברתיים שקיימים באזור הזה. על אש השיבונו באש, אבל סיום האלימות צריך להיעשות במשא-ומתן. כלומר, להמשיך במשא-ומתן עם הרשות הפלסטינית עד אשר נגיע להסדר. אין אנו רוצים לשלוט בעם אחר ואין אנו רוצים שעם אחר ישלוט בנו.

במבצע "עופרת יצוקה" ראינו את דור הצעירים המדהים שקם במדינת ישראל. צריך ואפשר שכל הצעירים יזכו להיות כמוהם. וצריך להתחיל מן העריסה: תינוק שלא יקבל את אבות המזון

החיוניים לצמיחתו יקופח לאורך כל חייו. נערה או נער שלא יזכו בהשכלה אקדמית יפגרו אחרי השינויים התכופים החלים בתחום המדע. ישראל יכולה להיות המדינה הראשונה בעולם שתחלק את תקציבה לשניים: האחד, העיקרי, יהיה קודש לדור הבא, מגיל אפס עד השחרור מצה"ל, והאחר – למבוגרים יותר. במדינה, כמו במשפחה, יש תמיד עדיפות לילדים, גם על חשבון ההורים.

ישראל יכולה להכפיל את הכנסותיה אף-על-פי שחסרים לה אוצרות טבע ולמרות קוטנה. את אשר חסר לאורכה ולרוחבה של הארץ היא מסוגלת ליצור בגובה הטכנולוגי והמדעי שלה. גם במשבר הפיננסי הנוכחי, כאשר הכיסים ריקים, המוחות אינם צריכים להתרוקן. ישראל חיה על מוחה, היא מעבדה עולמית של היי-טק. היא יכולה להיות חלוצה בכמה תעשיות מהפכניות העומדות בפתח, דווקא עכשיו. יש בה אנשים מצטיינים, אנשי יוזמה, ויש לה שם טוב. אם נקטין את הביורוקרטיה ונרכז את ההשקעות בתחנה אחת בעלת כושר הכרעה, היא תמשוך חוקרים והון.

בדקתי לאחרונה אפשרות של יוזמות משותפות עם הון ממשלתי והון פרטי, ומצאתי שעל אף המשבר הנוכחי ניתן לגייס היום השקעות לישראל יותר מאשר לכל מדינה אחרת. ישראל שתמריא מדעית – היא התשובה למשבר אצלנו, והיא הכניסה לעתיד שלנו.

אם ישראל לא תהא מודרכת על-ידי חזון אנשי נאור וחזון מוסרי גדול, כלומר חזון הנביאים, היא תאבד את ייחודה ההיסטורי ובניה יסגדו לעגל הזהב בבית ובחוץ. הערכים שלנו חרותים בעשרת הדיברות ובקביעה שכל אדם נברא בצלם אלוקים. אין רשות לאיש להתנשא, ואין רשות לאיש להשפיל את רעהו. עלינו להשלים בקדנציה הזאת את החוקה, לחזק את המערכה המשפטית ולהמשיך ולהיאבק בהשחתת המידות, במידה שהיא ישנה.

על סדר-יומנו עומדת מערכת היחסים שלנו עם העם היהודי – יחסים שהיום הם רפויים וזקוקים לתנופה אמיתית. עומדת על סדר-היום גם מערכת היחסים שלנו עם אזרחינו הערבים. דין האזרחים הערבים כדין האזרחים היהודים. אין מקום לקיפוח ערבים. במגילת העצמאות התחייבנו לזכויות שוות ולחובות שוות לכל האזרחים. להיות שווים זה גם הזכות להיות שווים.

את העבר לא ניתן לשנות, אבל את העתיד אתם, חברי הכנסת, יכולים לעצב. זו חובתכם. הציונות העדיפה תמיד אתגר נועז על פני נוחיות עצלה. ארבע שנים זה זמן רב אם עושים, וזה זמן קצר אם רק מתפרנסים.

חברי הכנסת, לאחר שהתייעצתי עם הסיעות בכנסת הגעתי למסקנה שיש להטיל את מלאכת הרכבת הממשלה על חבר הכנסת בנימין נתניהו. הדגשתי בפניו שרוב הסיעות מבקשות ממשלה רחבה, וזו גם בקשתי. אני מאחל לבנימין נתניהו הצלחה.

חברי הכנסת, אני מאחל לאלה שנבחרו מחדש ולא להאלה שנבחרו לראשונה הצלחה מלאה. הצלחתכם תהיה הצלחת העם.

אנו גאים בדמוקרטיה שלנו. עובדה שהיא פועלת יפה בשלום כמו במלחמה. היא עמדה במבחן התוצאות, היא אפשרה לנו לקבוע ולבצע החלטות גדולות היסטוריות באמת. כפי שאנחנו דבקים במולדתנו, אנחנו נאמנים לדמוקרטיה שלנו, שאין לה אח ורע. במלחמות היא לא הפסידה, את השלום היא לא הזניחה. היא הקפידה על חופש הביטוי והפריחה ארץ שוממה. ישראל גם מצטיינת בחקלאות ובתעשייה. היא מבורכת בצורות חיים שהן מן הנעלות והצודקות שבעולם: הקיבוץ, המושב, היישוב הקהילתי, עיירת הפיתוח. אנו גאים בצה"ל, שהוא צבא למופת, צבא העם וצבא ההגנה, מבלי להפוך את ישראל לארץ צבאית.

ישראל שמרה על יחסים טובים עם אירופה וטיפחה יחסים חדשים עם הודו ועם סין. עם רוסיה שופרו יחסינו מאוד בהשוואה לעבר.

מלים אחדות על יחסי ארצות-הברית וישראל, שהם משמעותיים ואקטואליים מאוד: ב-60 שנות המדינה ניצבה ארצות-הברית לימינו. לא ביקשנו ממנה שחייליה יבואו להגן עלינו. זכינו באהדת העם האמריקני ובתמיכת מוסדותיו הנבחרים. עומדת בינינו ברית ערכים, הנובעת מספר הספרים. כאשר ד"ר יששכר זכריה, רופאו האישי וידידו של לינקולן, ביקש ממנו ש"סייע ליהודי אירופה להקים מדינה במולדתם ההיסטורית", השיב לו לינקולן: "ידידי, אתה הוא זה שמעמיד אותי כל פעם מחדש על רגלי. הגיע הזמן שאנחנו נעזור ליהודים לעמוד על רגליהם". אנו חייבים תודה עמוקה לשבעה נשיאים אמריקנים, מהנשיא טרומן, שהיה הראשון שהכיר במדינת היהודים, ועד הנשיא בוש, שהעלה את חזון השלום של שתי מדינות החיות בשלום זו בצד זו.

בחירת הנשיא ברק אובמה היתה הצהרה מרהיבה בדבר מתן הזדמנות שווה לכל אדם, ללא הבדל בצבע עורו או במקום לידתו. חשנו בדבריו קרבה חזונית. "הגיעה העת", הוא אמר, "להגשים את המתנה היקרה, הרעיון האצילי שעבר מדור לדור – ההבטחה שכל בני-האדם שווים וחופשיים". ולגבי העתיד הוא אמר: "נשיב את המדע למקומו הראוי, ונרתום את נפלאות הטכנולוגיה להעלאת רמתה של מערכת הבריאות והורדת עלויותיה. נפיק מהשמש, מהרוח ומהקרקע את הדלק להנעת כלי הרכב ואספקת הכוח למפעלינו. נעמול כדי שבת-הספר, המכללות והאוניברסיטאות יצוידו בכלים הדרושים כדי לעמוד באתגרי העידן החדש". כל אחד מאתנו היה חותם על זה.

כשבירכתי את הנשיא אובמה, אמרתי לו שאני רואה בבחירתו ציון דרך במסע הארוך של האדם להשתחרר מבית העבדים; מכל בית עבדים: משעבודו של עם קטן לעם גדול, מעבדות האדם השחור לאדם הלבן, מהכנעתה של האשה לגבר. מסע זה התחיל ביציאת מצרים. הנשיא השיב לי: "אכן. עלינו להוסיף ולנוע יחד בדרכנו לארץ המובטחת".

חברי הכנסת, אני מודה לחברי הכנסת היוצאת, ובראשם לאהוד אולמרט. הוא עמד בראש ממשלה שנאלצה להתמודד עם קשיים בלתי רגילים בכל התחומים: בתחומי החברה, הביטחון

והכלכלה. הוא עשה זאת במסירות רבה ובצמידות נאמנה ליעדים הגדולים של ישראל. עוד תהיה לנו הזדמנות לסכם את תרומתו למדינה.

אני משבח את הכנסת היוצאת, ששיפרה את עבודתה והשכילה להביא חקיקה עשירה, בייחוד בתחומים החברתיים והכלכליים.

תודה מיוחדת ליושבת-ראש הכנסת דליה איציק. היא הרימה את קרנה של הכנסת ועשתה אותה למשכן דמוקרטי מעורר כבוד. היא זכתה להערכתם של כל חברי הכנסת והביאה סגנון ראוי לניהול הבית. אנו חייבים לה תודה עמוקה.

אני חש צער אישי על פטירתו של חבר הכנסת הרב אברהם רביץ, עליו השלום. הוא היה אדם רגיש ונעים הליכות, עניו ואוהב הבריות, איש ספר ואדם המסוגל לגשר בין דעות שונות, איש שאיכותיו מגוונות. דמותו קרנה חום ואהבה, והיא תחסר בבית הזה.

חברי הכנסת, בקדנציה שלכם תוכלו לבחור בין דחייה נוחה לבין הכרעה כואבת. עצתי – תכריעו, אל תדחו. כי אם ישראל לא תכריע – ינסו להכריע נגדה. רוב הציבור מחכה שתראו שאפשר לבצר את הארץ ולקדם את השלום, להשקיע בדור הצעיר, להתמודד באופן דחוף ומקורי עם המשבר הנוכחי הבוער, בעיקר בתחום האבטלה, ולשקוד על הערכים היהודיים והדמוקרטיים שלנו.

לא אשכח, חברי הכנסת, את אשר ראיתי בימי כהונתי בבית הזה, במשך 48 שנות היותי חבר הכנסת.

הזדעזעתי במלחמת השחרור כאשר מפקד צבאי חשוב דיווח שנותרה לנו תחמושת רק לחמישה ימי מלחמה. הפנים של כולנו נפלו כאשר גשר הגלילים לא פעל בשעה המכרעת במלחמת יום הכיפורים. הכול נראה אבוד. טעמתי את האכזבות הכבדות בכלכלה ובשלום. ביקרתי בבתי משפחות השכול שנהגו בגבורה גם בנפול בניהן. חשבתי בלבי שדמעות העם לדורותיו לא יספיקו לכיסוי האבל. ראיתי את הירצחו של חברי לדרך, יצחק רבין, עליו השלום. חשתי התרוממות רוח אדירה עם העליות מתימן, מרומניה, מצפון אפריקה, מרוסיה. נשמתי לרווחה כאשר המלחמות הסתיימו וידנו על העליונה. ראיתי את המוביל הארצי והמים זורמים בו מצפון לדרום. שמעתי את בן-גוריון מודיע שתפסנו את הרוצח הנורא הזה, אייכמן. חשתי הקלה כאשר הכור הגרעיני החל לפעול וכאשר מטוסים מתוצרת ישראל המריאו לשחקים. קראתי ספרים נפלאים ושמעתי שירים מרוממי נפש. שמחתי שבעקבות ניצחונות מזהירים נשמרו גם תהליכי שלום. ראיתי חקלאים, מורים, יוצרים, רופאים ופועלים מסורים לאין-קץ. קשה יהיה למצוא די מקום להניח זרי דפנה המגיעים לרבבות ישראלים שמסירותם והקרבתם עשו את ישראל מה שהיא.

איך אפשר שלא להתלהב מארץ כזאת? איך אפשר שלא לאוהבה? היא ראויה לכל מאמץ, לכל העזה, לכל תקווה. וגם כאשר שגתה – שגשגה; וגם כאשר שגשגה – לא נרגעה.

חברי הכנסת, אני מתכבד לפתוח את המושב הזה כאיש מאמין ונרגש. תודה.

הצהרת אמונים של חבר הכנסת מיכאל איתן

נשיא המדינה שמעון פרס:

חברי הכנסת, אני מתכבד להזמין את ותיק חברי הכנסת, מיכאל איתן, לעלות לבמה. חבר הכנסת מיכאל איתן, אני מזמין אותך להצהיר אמונים.

היו"ר מיכאל איתן:

אני מתחייב לשמור אמונים למדינת ישראל ולמלא באמונה את שליחותי בכנסת.

נשיא המדינה שמעון פרס:

תודה.

היו"ר מיכאל איתן:

תודה רבה.

נשיא המדינה שמעון פרס:

אדוני, היושב-ראש של הכנסת בפועל, אני מתכבד להעביר אליך את שרביט ניהול הישיבה. עכשיו, קח את הפטיש.

היו"ר מיכאל איתן:

זה שרביט?

נשיא המדינה שמעון פרס:

אין שרביט – יש פטיש...

היו"ר מיכאל איתן:

אני מודה לך מאוד, אדוני נשיא המדינה.

קריאת פרק קכ"ב בתהילים וקטעים מההכרזה על הקמת מדינת ישראל**מזכיר הכנסת איל ינון:**

פרק קכ"ב בתהילים מפי מר דן כנר:

"שיר המעלות לדוד שמחתי באמרים לי בית ה' נלך. עמדות היו רגלינו בשערך ירושלים. ירושלים הבנויה כעיר שחברה לה יחדו. ששם עלו שבטים שבטי-יה עדות לישראל להדות לשם ה'. כי שמה ישבו כסאות למשפט, כסאות לבית דוד. שאלו שלום ירושלים, ישליו אהביך. יהי שלום בחילך, שלוחה בארמנותיך. למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך. למען בית ה' אלהינו אבקשה טוב לך."

קטעים מההכרזה על הקמת מדינת ישראל, בקולו של יושב-ראש מועצת העם, דוד בן-גוריון, ביום ה' באייר התש"ח, 14 במאי 1948:

"בארץ-ישראל קם העם היהודי, בה עוצבה דמותו הרוחנית, הדתית והמדינית, בה חי חיי קוממיות ממלכתית, בה יצר נכסי תרבות לאומיים וכלל-אנושיים והוריש לעולם כולו את ספר הספרים הנצחי.

"מדינת ישראל תהא פתוחה לעלייה יהודית ולקיבוץ גלויות; תשקוד על פיתוח הארץ לטובת כל תושביה; תהא מושתתת על יסודות החירות, הצדק והשלום לאור חזונו של נביאי ישראל; תקיים שוויון זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה, בלי הבדל דת, גזע ומין; תבטיח חופש דת, מצפון, לשון, חינוך ותרבות; תשמור על המקומות הקדושים של כל הדתות.

"אנו מושיטים יד שלום ושכנות טובה לכל המדינות השכנות ועמיהן, וקוראים להם לשיתוף פעולה ועזרה הדדית עם העם העברי העצמאי בארצו."

דברי פתיחה של ממלא תפקיד יושב-ראש הכנסת מיכאל איתן**היו"ר מיכאל איתן:**

כבוד נשיא המדינה מר שמעון פרס, כבוד ראש הממשלה מר אהוד אולמרט, כבוד נשיאת בית-המשפט העליון הגברת דורית בייניש, חברי הכנסת לשעבר ובהווה, אורחות ואורחים יקרים, אפתח בתפילה: "אבינו שבשמים, צור ישראל וגואלו, ברך את מדינת ישראל, ראשית צמיחת גאולתנו. הגן עליה באברת חסדך, ופרוס עליה סוכת שלומך, ושלח אורך ואמיתך לראשיה, ליועציה ולשריה, ותקנם בעצה טובה מלפניך. חזק את ידי מגיני ארץ קודשנו, והנחילם אלוהינו ישועה ועטרת ניצחון תעטרם, ונתת שלום בארץ ושמחת עולם ליושביה".

גבירותי ורבותי, בט"ו באב תשמ"ד, אוגוסט 1984, כאן, באולם המליאה, בישיבת הפתיחה החגיגית של הכנסת האחת-עשרה, התחייבתי לראשונה, כאחד מחברי הכנסת הצעירים, לשמור אמונים למדינת ישראל ולקיים באמונה את שליחותי כחבר הכנסת. מעמד מרגש זה חרות היטב בזיכרוני, כאילו אירע אתמול. מאז חזרתי על ההתחייבות הזאת עוד שבע פעמים. מעט, אבל מספיק כדי להפוך אותי לוותיק חברי הכנסת. היום, מתוקף תפקידי, אני מחייב בהצהרת האמונים את עמיתי חברי הכנסת, ובכללם גם צעירים כמוני, שזו להם הפעם הראשונה.

לקראת פתיחת הישיבה שאל אותי אחד מחברי הכנסת הצעירים אם גם היום, בפעם השמינית, אתרגש לקראת טקס ההשבעה כמוהו וכמו בני משפחתו, שנראים כל כך נרגשים. שאלתו הזכירה לי יולדת שהובהלה לחדר הלידה ללידה השמינית שלה, וכשנשאלה אם היא מתרגשת היא השיבה: "כן, מתרגשת, אבל אתם יודעים מה? בפעם הראשונה התרגשתי הרבה יותר".

הכנסת מציינת בימים אלה, סמוך לישיבת הפתיחה החגיגית של הכנסת השמונה-עשרה, גם את יום הולדתה ה-60. יש סיבות טובות לחגיגה הדמוקרטית, אבל אסור שטקסים ונאומים חגיגיים יסתירו את כישלוננו, כישלון חברי הכנסת הוותיקים מאז ימי הכנסת הראשונה ועד לכנסת השבע-עשרה. נכשלנו 17 פעמים. נכשלנו בביצוע המשימה הלאומית החשובה ביותר שהכנסת קיבלה עליה – נכשלנו בכינון חוקה למדינת ישראל. אנו זקוקים לאחדות לאומית אמיתית ושעת רצון משותפת לכולנו כדי שנמלא את חובתנו למדינה ונעניק לה חוקה – כלי חיוני שיש בו כדי להעצים את האזרח, את החברה ואת המדינה.

האחדות הלאומית הנדרשת מאתנו אינה מתבטאת בהסכמות בדבר חלוקת תיקים ומנעמי השלטון. האחדות הלאומית בהקשר של החוקה גם אינה מחייבת תמימות דעים או ויתור על עמדות ערכיות. האחדות הלאומית שנדרשת מאתנו היא היכולת לקבל כללי משחק מוסכמים, כללי משחק שכולנו נהיה כפופים להם. כולנו, קרי – הכנסת, הממשלה, מערכת המשפט ותושבי המדינה.

אני נמצא כאן עם כל חברי, חברי הכנסת השמונה-עשרה. אני מתבונן בכם מהדוכן ושואל את עצמי: האם נצליח בתקופת הכהונה הזאת להשלים את מפעל החוקה? האם נצליח לפרוע את חוב הדורות שהכנסת חבה למדינה ולאזרחיה?

מהו חוב הדורות הזה? בהכרזת העצמאות של מדינת ישראל נקבע, כי השלטונות הנבחרים והסדירים של המדינה יפעלו על בסיס חוקה שתקבע אספה מכוננת. קביעה זו בהכרזת העצמאות נשענה על החלטת האומות המאוחדות מיום כ"ט בנובמבר בדבר הקמת מדינה יהודית.

בט"ו בשבט תש"ט, 1949, התכנסו הצירים שנבחרו לאספה המכוננת לשיבת פתיחה חגיגית. יומיים בלבד לאחר מכן הם קיבלו החלטה דרמטית – הם החליטו כי האספה המכוננת תסיים את תפקידה וכי האספה המכוננת תהיה לבית-המחוקקים הקבוע של מדינת ישראל ותיקרא הכנסת הראשונה.

יש הטוענים כי ההחלטה בדבר הקמת הכנסת התקבלה ללא סמכות, שהרי העם שלח צירים לאספה המכוננת לכוון חוקה, והנה, הנבחרים לא מילאו את שליחותם; הם לא כוננו חוקה, וגם לא החזירו לציבור ששלח אותם את המנדט שבשמו נבחרו. במקום זאת, הם הכריזו על עצמם חברי הכנסת בלי שנבחרו בכלל להיות כאלה.

המסע המפותל לכינון חוקה בישראל נמשך מאז ועד היום. כל חבר הכנסת, בכל כנסת וכנסת, חייב לראות את עצמו כאילו הוא ציר באספה המכוננת ועליו לשלם את החוב שחבה הכנסת לאספה המכוננת ולאזרחי המדינה ולקיים את ההתחייבות לכוון חוקה.

במסגרת דיוני ועדת החוקה הגענו להסכמות רבות, אולם גם נתגלעו חילוקי דעות בנושאים שונים. בשלושה נושאים התעצמו חילוקי הדעות האלה עד כדי סלעי מחלוקת.

סלע המחלוקת הראשון הוא זהותה הלאומית של המדינה ומעמד המיעוטים בה. תכלית הקמתה והגיון קיומה של מדינת ישראל נובעים מזכותו הטבעית הבלתי-מעוררת של העם היהודי להקים בית לאומי, מדינה יהודית ריבונית, בארץ-ישראל. העם היהודי, שהיה מיעוט בארצות גלותו, מחויב לשמור על זכויות המיעוטים במדינתו, כדברי זאב ז'בוטינסקי בשנת 1923: "הריני נכון להישבע בשמנו ובשם כל נכדינו כי לעולם לא נפעל בניגוד לעקרונ שוויון הזכויות, ולעולם לא ננסה לדחוק מישהו מארצנו".

במסעוטי בארץ לכינון החוקה ביקרתי בין השאר בחיפה ובסח'נין. פגשתי קבוצות של אזרחים ישראלים-ערבים, ולא אחד – הפערים גדולים. גדולים מדי. יש הטוענים שלא ניתן לגשר על הפערים ולכוון חוקה משותפת עם ערביי ישראל.

אני שואל: האם נעשה ניסיון רציני בשני הצדדים לקיים דיאלוג על חוקה? דווקא החוקה היא אמצעי להבטיח לאזרחי ישראל הערבים מסגרת שוויונית, שבה יחיו כאזרחים נאמנים, גאים במורשתם, בתרבותם ובשפתם. השלום עם שכנינו הערבים חשוב. השלום בתוכנו, בין כל אזרחינו, חשוב ודחוף הרבה יותר.

סלע המחלוקת השני נובע מהקשר שבין הדת למדינה, בין חוקתו של העם היהודי לחוקתה של מדינת ישראל. בפרקי אבות נאמר: "משה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע, ויהושע לזקנים, וזקנים לנביאים, ונביאים מסרוה לאנשי כנסת הגדולה". חוקת העם היהודי, שניתנה במעמד הר-סיני, עברה מדור לדור אלפי שנים, גיבשה את עמנו ושמרה עליו בתנאים ובתלאות שעמים אחרים לא שרדו.

אהרן דוד גורדון, מבשר רעיון העבודה העברית, אבחן: "דתנו אינה, בדומה לדתם של עמי אירופה, ילידת חוץ, כי אם יצירת רוחנו הלאומית. דתנו מובלעת בכל איברי רוחנו הלאומית, ורוחנו הלאומית מובלעת בכל איברי דתנו, עד כי לא רחוק לאמור כי דתנו היא עצם רוחנו הלאומית ולא לחינם התקיימנו בכוחה עד היום".

החוקה הדתית של העם היהודי שמרה על קיומו הלאומי, אולם לא ניתן לכונן במדינת ישראל חוקה יהודית דתית בלי לפגוע בזכויותיהם של מי שאינם יהודים או בזכויותיהם של יהודים שמבקשים לקיים חיים חופשיים מדת. המתח המוגזם בחברה הישראלית בין דתיים לחילונים יכול להיות מופג בפשרה חוקתית, שבמסגרתה הדתיים ישלימו עם העובדה שחוקתה של מדינת ישראל אינה יכולה להיות זהה לחוקתו של העם היהודי. החילונים מצדם יקבלו את האבחנה של א"ד גורדון בדבר השילוב בין הדת ללאום, ישריינו בחוקה מעמד לערכים לאומיים דתיים כמו השבת, מועדי ישראל וכשרות, ויגלו סובלנות לטיפוח מוסדות ותרבות תורניים.

קריאה:

היו"ר מיכאל איתן:

צריך לסלוח לתרבות הזאת.

סלע מחלוקת שלישי הוא שיטת הממשל. בשנה ה-61 של מדינת ישראל הפוליטיקה הישראלית עסוקה בהרכבת קואליציה להקמתה של הממשלה ה-32 בתולדות מדינת ישראל. כהונתה הממוצעת של ממשלה בישראל היא פחות משנתיים. לאחר הקמת הממשלה כל ראש ממשלה נאלץ להשקיע מאמצים אדירים לתחזק אותה מול כנסת שמאיימת להפילה בכל יום שני.

על מערכת היחסים הלקויה בין הרשות השופטת לרשות המחוקקת ולרשות המבצעת אין צורך להכביר מלים. הפוליטיקה הישראלית נמצאת בנקודת שפל. הציבור מאבד אמון בנבחרי, בשריו ובשופטיו. כך אי-אפשר לנהל מדינה. דרוש שינוי חוקתי. עלינו לעצב מחדש את מערכת הבלמים והאיזונים בין רשויות השלטון. הכנסת צריכה להשקיע פחות מאמצים במאבקים להפיל את הממשלה או להגן עליה, ולהתמקד יותר בעבודת חקיקה, בבקרה על הממשלה ובדיונים בשאלות של מדיניות.

יש להעניק לממשלה יותר יציבות ולהעצים את כוח משילותה, אבל בזהירות. במקביל לצעדים האלה עלינו לשריין את זכויות האזרח והאדם מפני שימוש לא ראוי בסמכויות השלטון. בחוקה יש לתחום בקווים ברורים יותר את הגבולות בין הרשות השופטת לרשות המחוקקת ולרשות המבצעת.

חשוב גם לשנות את שיטת הבחירות, כך שהציבור יוכל לא רק לבחור במפלגה שהוא מעדיף אלא גם להשפיע על הרכבה הפרסונלי. ככל שנעודד יותר אחריותיות של הנבחר כלפי הבוחר, כך נקבל בתמורה יותר אמון של הבוחר בנבחר.

חברי חברי הכנסת, אורחות ואורחים, שלושת סלעי המחלוקת שעליהם דיברתי משקפים בעיות יסוד של החברה והמדינה. אסור לנו לנהוג כבנות יענה, לחשוב שאם נימנע מלתקוף את הבעיות הן תיעלמנה מעצמן. ההיפך הוא הנכון, הן רק תתעצמנה. החוקה יכולה לסייע לנו לתחום את היקף המחלוקות ולקבוע את כללי הוויכוח וההכרעה בהן בדרך דמוקרטית. החוקה היא אמצעי חיוני ויעיל להעצמת האזרח, החברה והמדינה. אזרח שזכויותיו מוגנות וכתובות עלי ספר הוא אזרח נאמן, שיש לו אינטרס לשמור על החוקה ועל המדינה – שהן אלו שמאפשרות לו למצות את כישוריו ולהגשים את שאיפותיו. החברה, שמורכבת מקבוצות שונות, זקוקה לחוקה, שתעניק לכל קבוצה ייחודית את היכולת לשמר ולפתח ערכים קולקטיביים – תרבותיים, חברתיים ודתיים. העצמת האזרח ובניית חברה ישראלית רב-תרבותית עם חוקה משותפת הן הערובה לבניית מדינה חזקה ובטוחה.

אתגר החוקה כולו נתון בידינו, עמיתי חברי הכנסת השמונה-עשרה, בידינו בלבד. בידינו. זו סוגיה שאינה תלויה בגורמים חיצוניים, היא סוגיה פנימית שלנו. אם רק נרצה ונתאמץ – נצליח. נצליח לפרוע את החוב, נצליח להעצים את היחיד ואת החברה, נפתח פרק חדש בחיי המדינה, נצליח לשפר את היחסים בינינו לבין הציבור ונפיח רוח של תקווה, רוח של שינוי לטובה. נעניק חוקה למדינת ישראל.

אחמד טיבי (רע"ם-תע"ל):

בואו נפתח את הנושא הזה.

היו"ר מיכאל איתן:

כחלק ממנהג הבית הזה.

פתחתי בתפילה ואסיים בברכה. במקורותינו נאמר, כי בשעה שבית-המקדש ניצב בהר המוריה בירושלים, נהגו משמרות הכהונה ששירתו בו להתחלף ביניהן. אנשי המשמר היוצא בירכו את אנשי המשמר הנכנס במלים אלו: "מי ששיכן את שמו בבית הזה ישכן ביניכם אהבה, אחווה,

שלום ורעות". אחתום את דברי בטקס זה, טקס חילופי המשמר של משכן הדמוקרטיה הישראלית, באותה ברכה עתיקה: מי ייתן והשוכן במרומים ישכין בבית הזה אהבה, אחווה, שלום ורעות.

מזכיר הכנסת איל ינון:

"המסע לארץ-ישראל" – על עליית יהודי אתיופיה לארץ-ישראל – בביצוע "מקהלת מורן הצעירה – בית יצחק".

(**"מקהלת מורן הצעירה – בית יצחק" שרה "המסע לארץ-ישראל"**)

הצהרת אמונים של חברי הכנסת השמונה-עשרה

היו"ר מיכאל איתן:

נעבור עכשיו להצהרת האמונים. אני אקרא בפניכם את נוסח הצהרת האמונים וכל אחד מחברי הכנסת, בהיקרא שמו, יקום ויצהיר ממקומו: "מתחייב אני".

זוה נוסח הצהרת האמונים: "אני מתחייב לשמור אמונים למדינת ישראל ולמלא באמונה את שליחותי בכנסת".

אבקש ממזכיר הכנסת לקרוא בשמות חברי הכנסת.

מזכיר הכנסת איל ינון:

(קורא בשמות חברי הכנסת)

רוחמה אברהם-בלילא	- מתחייבת אני
עפו אגבאריה	- מתחייב אני
רחל אדטו	- מתחייבת אני
יולי יואל אדלשטיין	- מתחייב אני
יעקב אדרי	- מתחייב אני
יצחק אהרונוביץ	- מתחייב אני
אורי אורבך	- מתחייב אני
חיים אורון	- מתחייב אני
זבולון אורלב	- מתחייב אני
דוד אזולאי	- מתחייב אני

- מתחייב אני	אריאל אטיאס
- מתחייב אני	דניאל אילון
- מתחייב אני	רוברט אילטוב
- מתחייבת אני	דליה איציק
- מתחייב אני	אריה אלדד
- מתחייב אני	טלב אלסאנע
- מתחייב אני	זאב אלקין
- מתחייב אני	חיים אמסלם
- מתחייב אני	אלי אפללו
- מתחייב אני	אופיר אקוניס
- מתחייב אני	גלעד ארדן
- מתחייב אני	אורי אריאל
- מתחייב אני	זאב בנימין בגין
- מתחייב אני	זאב בויס
- מתחייב אני	אריה ביבי
- מתחייב אני	זאב בילסקי
- מתחייב אני	בנימין בן-אליעזר
- מתחייב אני	מיכאל בן-ארי
- מתחייב אני	דניאל בן-סימון
- מתחייב אני	רוני בר-און
- מתחייב אני	אבישי ברוורמן
- מתחייב אני	מוחמד ברכה
- מתחייב אני	אהוד ברק
- מתחייב אני	אילן גילאון
- מתחייבת אני	גילה גמליאל
- מתחייב אני	מסעוד גנאים
- מתחייב אני	משה גפני
- מתחייב אני	אברהם דיכטר
- מתחייב אני	דני דנון
- מתחייב אני	ניצן הורוביץ
- מתחייב אני	צחי הנגבי
- מתחייב אני	יצחק הרצוג
- מתחייב אני	דניאל הרשקוביץ
- מתחייב אני	מגלי והבה
- מתחייב אני	מתן וילנאי
- מתחייב אני	יצחק וקנין
- מתחייב אני	נסים זאב

- מתחייבת אני	אורית זוארץ
- מתחייבת אני	חנין זועבי
- מתחייב אני	ג'מאל זחאלקה
- מתחייבת אני	ציפי חוטובלי
- מתחייב אני	דב חנין
- מתחייב אני	יואל חסון
- מתחייב אני	ישראל חסון
- מתחייב אני	שי חרמש
- מתחייב אני	אחמד טיבי
- מתחייב אני	רוברט טיביב
- מתחייבת אני	שלי יחימוביץ
- מתחייב אני	משה יעלון
- מתחייב אני	אליהו ישי
- מתחייב אני	איתן כבל
- מתחייב אני	אמנון כהן
- מתחייב אני	יצחק כהן
- מתחייב אני	משה כחלון
- מתחייב אני	חיים כץ
- מתחייב אני	יעקב כץ
- מתחייב אני	ישראל כץ
- מתחייבת אני	ציפי לבני
- מתחייבת אני	לימור לבנת
- מתחייבת אני	אורלי לוי אבקסיס
- מתחייב אני	יריב לוין
- מתחייב אני	אביגדור ליברמן
- מתחייב אני	יעקב ליצמן
- מתחייב אני	עוזי לנדאו
- מתחייבת אני	סופה לנדבר
- מתחייב אני	מנחם אליעזר מוזס
- מתחייב אני	שלמה מולה
- מתחייב אני	שאול מופז
- מתחייב אני	משה מטלון
- מתחייב אני	אברהם מיכאלי
- מתחייבת אני	אנסטסיה מיכאלי
- מתחייב אני	אלכס מילר
- מתחייב אני	סטס מיסד'ניקוב
- מתחייב אני	אורי מקלב

- מתחייב אני	יעקב מרגי
- מתחייב אני	דן מרידור
- מתחייב אני	משולם נהרי
- מתחייבת אני	אורית נוקד
- מתחייבת אני	לאה נס
- מתחייב אני	סעיד נפאע
- מתחייב אני	בנימין נתניהו
- מתחייב אני	חנא סוייד
- מתחייבת אני	מרינה סולודקין
- מתחייב אני	גדעון סער
- מתחייב אני	גדעון עזרא
- מתחייב אני	חמד עמאר
- מתחייב אני	ציון פיניאן
- מתחייב אני	אופיר פינס-פז
- מתחייב אני	יוסי פלד
- מתחייב אני	יוחנן פלסנר
- מתחייב אני	מאיר פרוש
- מתחייב אני	עמיר פרץ
- מתחייב אני	אברהים צרצור
- מתחייבת אני	פניה קירשנבאום
- מתחייב אני	איוב קרא
- מתחייבת אני	מירי רגב
- מתחייב אני	דוד רותם
- מתחייב אני	ראובן ריבלין
- מתחייב אני	חיים רמון
- מתחייב אני	כרמל שאמה
- מתחייב אני	יובל שטייניץ
- מתחייב אני	מאיר שטרית
- מתחייב אני	נחמן שי
- מתחייב אני	סילבן שלום
- מתחייב אני	שלום שמחון
- מתחייבת אני	ליה שמטוב
- מתחייב אני	עתניאל שנלר
- מתחייבת אני	רונית תירוש
- מתחייבת אני	יולי תמיר

מזכיר הכנסת איל ינון:

ברכת הצלחה לחברי הכנסת השמונה-עשרה.

חברי הכנסת והמוזמנים מתבקשים לקום לשירת "התקווה".

(שירת "התקווה")

מזכיר הכנסת איל ינון:

כבוד הנשיא!

(חברי הכנסת מכבדים בקימה את צאת נשיא המדינה מאולם המליאה.)

(תרועת חצוצרות)

מזכיר הכנסת איל ינון:

נא לשבת.

היו"ר מיכאל איתן:

תם סדר-היום של הישיבה הראשונה של הכנסת השמונה-עשרה. הישיבה הבאה תתקיים
ביום שני, ו' באדר התשס"ט, 2 במרס 2009, בשעה 16:00. ישיבת הכנסת נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 17:05.